

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 230 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

- Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Kasbiy mahorat va tajribalarni rivojlantirishning mazmuni, shakl va usullari	22
Yo'ldasheva Feruzaxon Shavkatbekovna	
O'zbek tili darslarida 5E modelini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish: Chimboy tumani 36-sonli ixtisoslashtirilgan maktab misolida	26
Kojamuratova Ulbosin Punkitbaevna	
Shaxs ijtimoiy faolligi: tushuncha va tahlil.....	29
Baxriyeva Nargiza Axmadovna	
Fiziognomika va psixologik yondashuvlar asosida portret qalamtasviri ta'limini takomillashtirish.....	33
Babadjanov Axmadjan Xudayberdiyevich	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish	37
Nusharov Bobir Bolbekovich	
Личностные характеристики как ассимиляция системы отношений младших школьников и предмет воспитательного воздействия учителя	41
Олимова Азиза Кахрамоновна	
“Vitagen ta'lim texnologiyalari” asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda perseptiv qobiliyatni rivojlantirishga o'rgatishning didaktik imkoniyatlari	47
Tursunboyeva Kamola Iloxmjon qizi	
Ekologik ta'lim va tarbiya asosida talabalarda ekoturistik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	50
Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich	
Individual ta'lim trayektoriyasi: maktabgacha yoshdagi bolalarda ekspressiv nutq buzilishlarining o'ziga xos xususiyatlari	54
Fayziyeva Nozima Oybek qizi	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalardan foydalanish samaradorligi	59
Ibragimova Nozima Ulug'bekovna, Pardayeva Hosila Qudratulla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda tarbiyachining kreativ roli	64
Botirova Lobar Kamolovna	
O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	69
Kaipova Tazagul, Kaipova Elmira	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini zamonaviy kasb-hunarlariga qiziqtirishda integrativ usullardan foydalanish	73
Ergasheva Nigora Erkinovna	
Proposals for the Development of Education in Teaching Musical-Historical and Theoretical Subjects	76
Sobirova Gulkhayo Aktamjonovna	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalarda mediakompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	81
Rustemov Abseit Trijan o'g'li	
Hamkorlik ko'nikmalarini takomillashtirishga oid tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mazmuni	85
Baxramova O'ramol Uralovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matn ustida ishlash orqali o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nazariy asoslanish mohiyati.....	88
Boxodirova Muxlisa Xoljigitovna	
Zoologiya fanini o'qitish jarayonida talabalarining ilmiy-tadqiqot faolligini rivojlantirish mexanizmlari	92
Dushekeeva Nasiba Rustembaevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich	
Ingliz tilini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli	96
Ergasheva Mehriyona	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tasviriy ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	100
Jummayeva Sayyora Shokir qizi	

The Role of Digital Technologies and Virtual Reality in Modern English Teaching Methodologies	104
<i>Seilkhanova Rita Nurniyazovna, Kalbaeva Mexriban Elbrus qizi</i>	
Sog'lom separatsiya orqali yoshlar sog'lig'ini mustahkamlash: tibbiy-psixologik yondashuvning empirik tahlili	109
<i>Mavlyanova Surayo Sultanaliyevna</i>	
Badiiy-tarixiy meros asosida pedagog shaxsini tarbiyalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	112
<i>Qodirova Mavluda Maxodir qizi</i>	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	116
<i>Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida giperaktiv bolalar bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	123
<i>Raimqulova Sojida Abdusaid qizi</i>	
Qandli diabet bilan og'rikan bemorlarga pedagogik yordam ko'rsatish tizimi.....	126
<i>Shermatova Yakut Sabirovna</i>	
O'smirlar o'rtasida kiberbulling	129
<i>Tashbekova Aziza Mirsuxbatovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalar uchun tyutorlik yordamini tashkil etish	132
<i>Tolipova Pokiza Xasan qizi, Isamuxamedova Dildora Raxmatilayevna</i>	
Zamonaviy maktablarda xavfsizlik madaniyatining roli.....	135
<i>Turdiyeva Zilola Jalilovna</i>	
Global akademik reyting va raqobat muhitida xalqaro olimpiadalarning o'rni	138
<i>Xalikova Umida Mirovna</i>	
Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'rni	143
<i>Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Rahimova Umida Abdurasul qizi</i>	
Biologiya darslarida TIMSS topshiriqlarini integratsiyalash.....	148
<i>Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Komiljonova Muslima Shuxrat qizi</i>	
О трансверсальных компетенции воспитателя дошкольного образования.....	153
<i>Садыкова Шоиста Акбаровна, Назарматова Дилшода Умаралиевна</i>	
Talaba-yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari	156
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna</i>	
Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish	160
<i>Normurodova Gulnora Ikromovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlari	164
<i>Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi</i>	
Psixologik zo'ravonlikning o'smirlarda destruktiv xulq shakllanishiga ta'siri	168
<i>Jurakulova Dildora Ziyadullayevna</i>	
Maktab maslahatchilarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	172
<i>Kazakova Saxiba Abdurayimovna</i>	
Kichik maktab yoshi o'quvchilarida ongli intizomni tarbiyalashning samarali usullari.....	178
<i>Ziyayev Adxamjon</i>	
Lingvokulturologiyada konsept tushunchasining nazariy talqini	182
<i>Jo'rayeva Nozima Nozim qizi</i>	
Sport takomillashuvi bosqichida voleybolchilarning sakrash qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi	185
<i>Shaimardanov Sherbek Abdurashid o'g'li</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda nutq rivojlanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	189
<i>Teshaboyeva Feruza Raximovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oilaning katta avlodi va ularning ta'siri.....	192
<i>Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini differensial yondashuv asosida o'qitishning tarixiy pedagogik ildizlari	196
<i>Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Talabalarda yozuv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	200
Jabborova Salomat Abdijalilovna	
Integrativ o'qitish asosida bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni.....	204
Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna	
6-7 yoshli bolalarda mehnatsevarlik xislatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish	208
Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Omonxonova Muzayamxon Sarvar qizi	
Bo'lajak surdopedagoglarni koxlear implantli bolalar bilan ishlashga tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi	213
Raximova Xurshidaxon Sadikovna	
Yevropa muhandislik ta'limi tajribasi asosida texnika yo'nalishlari talabalarida texnik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	217
Xalikova Nargiza Abduvaliyevna	
Tilning obrazli kuchi: perifrastalar turlari va xususiyatlari	221
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	224
Zayirkulova Nozima Ilyas qizi	

YOSH OILALARDA AJRALISHLARNI BARTARAF ETISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARINI AKSIOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Normurodova Gulnora Ikromovna

Jizzax viloyati hokimi o'rinbosari

Oila va xotin-qizlar boshqarmasi boshlig'i

Annotatsiya: Mazkur maqolada yosh oilalarda ajralishlarning oldini olishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda zamonaviy yosh oilalar barqarorligini ta'minlashda qadriyatlar tizimining tutgan o'rni, oilaviy qadriyatlarni shakllantirish mexanizmlari hamda nikoh-oila munosabatlarini mustahkamlashga qaratilgan pedagogik usullar nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, oilaviy sadoqat, o'zaro hurmat, mas'uliyat, mehr-muhabbat va kechirimlilik kabi asosiy qadriyatlarni rivojlantirish yo'llari asoslab berilgan. Aksiologik yondashuvni pedagogik mexanizmlarga integratsiya qilish yosh oilalar barqarorligini ta'minlash va ajralishlar ko'rsatkichini kamaytirishga xizmat qiluvchi samarali nazariy-amaliy asosni shakllantiradi.

Kalit so'zlar: yosh oilalar, ajralishlarning oldini olish, aksiologik yondashuv, pedagogik mexanizmlar, oilaviy qadriyatlar, nikoh-oila munosabatlari, ma'naviy-axloqiy tarbiya.

Abstract: This article explores the improvement of pedagogical mechanisms for preventing divorces in young families based on an axiological approach. The study theoretically analyzes the role of the value system in ensuring the stability of modern young families, mechanisms for the formation of family values, and pedagogical methods aimed at strengthening marital and family relations. The article substantiates ways of developing fundamental values such as marital fidelity, mutual respect, responsibility, love, and forgiveness. The integration of an axiological approach into pedagogical mechanisms provides an effective theoretical and practical framework for enhancing the stability of young families and reducing divorce rates.

Key words: young families, divorce prevention, axiological approach, pedagogical mechanisms, family values, marital and family relations, spiritual and moral education.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы совершенствования педагогических механизмов предотвращения разводов в молодых семьях на основе аксиологического подхода. В исследовании теоретически анализируется роль системы ценностей в обеспечении устойчивости современных молодых семей, механизмы формирования семейных ценностей и педагогические методы укрепления брачно-семейных отношений. Обоснованы пути развития ключевых ценностей, таких как супружеская верность, взаимное уважение, ответственность, любовь и прощение. Интеграция аксиологического подхода в педагогические механизмы формирует эффективную теоретико-практическую основу для обеспечения стабильности молодых семей и снижения уровня разводов.

Ключевые слова: молодые семьи, предотвращение разводов, аксиологический подход, педагогические механизмы, семейные ценности, брачно-семейные отношения, духовно-нравственное воспитание.

KIRISH

Yosh oilalar barqarorligini ta'minlash va ajralishlarning oldini olish zamonaviy jamiyat rivojlanishining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, ajralishlarning ko'p qismi nikoh tuzilganidan keyin dastlabki yillar ichida sodir bo'ladi, bu esa yosh oilalarni pedagogik jihatdan qo'llab-quvvatlashning muhimligini ta'kidlaydi ^[1]. Barqaror oila jamiyatning poydevori bo'lib, uning mustahkamligi davlat va millat taraqqiyotining asosiy sharti hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining oila institutini mustahkamlash va yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish bo'yicha qabul qilingan qonun hujjatlari yosh oilalarni har tomonlama qo'llab-quvvatlashning huquqiy-normativ asoslarini yaratgan ^[2]. Shu bilan birga, oilaviy munosabatlarni mustahkamlash va ajralishlarni kamaytirish uchun nazariy asoslangan pedagogik mexanizmlarni ishlab chiqish zarurati mavjud.

Tadqiqotning ob'ekti – yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etish jarayoni, predmeti esa ushbu jarayonni aksiologik yondashuv asosida pedagogik ta'minlash mexanizmlaridir.

Tadqiqotning maqsadi yosh oilalar barqarorligini ta'minlashda qadriyatlar tizimiga asoslangan pedagogik mexanizmlarni nazariy jihatdan asoslash va takomillashtirishdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari: yosh oilalarda ajralishlarning ijtimoiy-pedagogik omillarini aniqlash; aksiologik yondashuvning pedagogik mexanizmlarga tatbiq etilish imkoniyatlarini o'rganish; oilaviy qadriyatlarni shakllantirish usullarini tahlil qilish; nikohdan oldingi va keyingi pedagogik yordam ko'rsatish tizimini takomillashtirish yo'llarini ko'rsatish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oilaviy munosabatlar va ajralishlar muammosi ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan turli ilmiy yondashuvlarda tadqiq etilgan. Aksiologik yondashuvning nazariy asoslari M. Scheler, N. Hartmann va boshqa falsafiy aksiologiya vakillarining asarlarida ishlab chiqilgan ^[3]. Zamonaviy pedagogikada aksiologik yondashuv V.A. Slastyonin, I.F. Isaev va boshqalar tomonidan rivojlantirilgan ^[4].

Oilaviy munosabatlar sohasida J.M. Gottman va J.S. Gottman er-xotinlar orasidagi hissiy aloqa va qadriyatlarining ahamiyatini ta'kidlaydilar ^[5].

S.M. Stanley va H.J. Markman nikohdan oldingi tayyorgarlik va oilaviy ta'limning muhimligini ilmiy asoslaganlar ^[6].

A.N. Antonov va V.M. Medkov oila-nikoh munosabatlarining sotsiologik jihatlarini, V.A. Sysenko oilaviy konfliktlarni hal etish yo'llarini o'rganganlar ^[7].

O'zbekistonlik olimlardan N.K. Abdullayeva yosh oilalarda ajralishlarning ijtimoiy-psixologik omillarini, A.A. Azizxo'jayev oilaviy qadriyatlarni shakllantirish pedagogikasini, M.X. Boltaboyev nikoh-oila munosabatlarida qadriyatlar tizimining o'rnini tadqiq etganlar ^[8].

Sh.A. Abdullayeva oila pedagogikasi va psixologiyasining nazariy-metodologik asoslarini ishlab chiqqan ^[9].

Mavjud tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, aksiologik yondashuvning yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etish pedagogikasiga tatbiq etilishi yetarli darajada o'rganilmagan. Oilaviy qadriyatlarni shakllantirish va pedagogik yordam ko'rsatishning tizimli mexanizmlari nazariy jihatdan chuqurroq asoslanishni talab etadi ^[10].

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot quyidagi metodologik yondashuvlarga asoslangan:

- Aksiologik yondashuv:** oilaviy munosabatlarni qadriyatlar tizimi asosida o'rganish, oilaviy sadoqat, hurmat, mas'uliyat va mehribonlik kabi universal qadriyatlarni pedagogik jarayonning markaziga qo'yish.
- Tizimli yondashuv:** yosh oilalarni qo'llab-quvvatlashni davlat, jamiyat, ta'lim muassasalari va mahalla tashkilotlarining o'zaro bog'liq faoliyati sifatida ko'rib chiqish.
- Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv:** har bir oilaning o'ziga xos xususiyatlarini, qadriyatlar tizimini va ehtiyojlarini hisobga olish.
- Tadqiqot usullari:** ilmiy-pedagogik adabiyotlarni nazariy tahlil qilish, qiyosiy-taqqoslash usuli orqali turli mamlakatlardagi tajribalarni o'rganish, tizimlashtirish va umumlashtirish usullari qo'llanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aksiologik yondashuv oilaviy munosabatlarni qadriyatlar prizmasidan ko'rib chiqishni talab qiladi. Qadriyat – bu shaxs yoki jamiyat uchun ahamiyat kasb etuvchi, hayotiy yo'nalish beruvchi va xatti-harakatlarni belgilovchi ma'naviy-axloqiy mezondir ^[11]. Oilaviy hayotda qadriyatlar er-xotinlar o'rtasidagi munosabatlarning asosini tashkil etadi va nikoh barqarorligini ta'minlaydi.

Yosh oilalar barqarorligini ta'minlashda quyidagi asosiy qadriyatlar muhim ahamiyatga ega:

- Oilaviy sadoqat va ishonch** – er-xotinlar o'rtasidagi munosabatlarning poydevori bo'lib, u o'zaro ishonch, halollik va sodiqlikka asoslanadi. Bu qadriyat nikoh muqaddasligini anglash va oilaviy majburiyatlarni bajarishga mas'uliyat bilan yondashishni taqozo etadi ^[12].
- O'zaro hurmat va qadrdonlik** – juftlikning bir-birining shaxsiyatini, fikr va qarorlarini hurmat qilishi, individ sifatida qadrlashi zarur. Bu qadriyat er-xotin tengligini ta'minlaydi va oilaviy qarorlar qabul qilishda demokratik yondashuvni shakllantiradi.

- Mas'uliyat va mehnat** – oila a'zolarining o'z mas'uliyatlarini anglash va bajarishi, oilaviy vazifalarni muvaffaqiyatli bajarishga intilishi muhim pedagogik qadriyat hisoblanadi. Bu qadriyat bolalarni tarbiyalash, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va uy xo'jaligini yuritishda namoyon bo'ladi ^[13].
- Mehribonlik va g'amxo'rlik** – oila a'zolariga nisbatan samimiy muhabbat, e'tibor va g'amxo'rlik ko'rsatish oilaviy munosabatlarning muhim jihati hisoblanadi. Bu qadriyat hissiy issiqlik yaratadi va oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlaydi.
- Kechirish va bag'rikenglik** – er-xotinlar orasida muqarrar ravishda yuzaga keladigan noaniqliklar va xatolarni kechirish qobiliyati nikohning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaydi. Bu qadriyat oilaviy nizolarni konstruktiv hal etish va munosabatlarni tiklashga yordam beradi ^[14].
- Ma'naviy-axloqiy qadriyatlar** – diniy, milliy va madaniy qadriyatlar oila hayotining ma'nosi va maqsadini belgilaydi, oilani jamiyat bilan bog'laydi va avlodlar o'rtasida an'analarni uzatish vositasidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan nazariy tahlil asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Aksiologik yondashuv yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirishda nazariy-metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yondashuv oilaviy munosabatlarni qadriyatlar tizimi asosida ko'rib chiqish va pedagogik ta'sirni oilaviy qadriyatlarni shakllantirish yo'nalishida amalga oshirishni taqozo etadi.

2. Yosh oilalar barqarorligini ta'minlashda oilaviy sadoqat, o'zaro hurmat, mas'uliyat, mehribonlik, kechirish va ma'naviy-axloqiy qadriyatlar asosiy ahamiyatga ega. Ushbu qadriyatlarni pedagogik jihatdan to'g'ri shakllantirish ajralishlar xavfini sezilarli darajada kamaytiradi.

3. Yosh oilalarni pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimi ikki asosiy bosqichni o'z ichiga olishi kerak: nikohdan oldingi tayyorgarlik va nikohdan keyingi doimiy yordam ko'rsatish. Har ikkala bosqichda ham aksiologik yondashuv asosida qadriyatlarni shakllantirish ustuvor yo'nalish bo'lishi zarur.

4. Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlari kompleks xarakterga ega bo'lib, ta'lim muassasalari, davlat organlari, mahalla tashkilotlari, din xodimlari va jamoatchilik ishtirokidagi tizimli ishlarni talab etadi.

Takliflar:

- Nikohdan oldingi majburiy ta'lim dasturini ishlab chiqish va uni qonunchilik hujjatlari darajasida mustahkamlash. Ushbu dastur aksiologik yondashuvga asoslangan bo'lib, oilaviy qadriyatlarni shakllantirish, nikoh-oila munosabatlari asoslari va oilaviy mas'uliyatni rivojlantirishga qaratilishi lozim.
- Viloyat va tuman miqyosida kasbiy psixolog, pedagog va ma'naviyat masalalari bo'yicha mutaxassislar bilan ta'minlangan oilaviy maslahat markazlarini tashkil etish. Ushbu markazlar yosh oilalarga doimiy pedagogik yordam ko'rsatishi va oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash bo'yicha maqsadli ishlar olib borishi kerak.
- Mahalla fuqarolar yig'inlari raislari, ayollar qo'mitalari a'zolari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha maslahatchilarni oilaviy pedagogika va aksiologik yondashuv asoslari bo'yicha tizimli ravishda malaka oshirish. Ularga oilaviy qadriyatlarni targ'ib qilish va yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha zamonaviy pedagogik usullarni o'rgatish zarur.
- Ommaviy axborot vositalari orqali oilaviy qadriyatlarni ommalashtirish va yosh oilalar uchun maxsus ta'lim dasturlari, ko'rsatuvlar va kontentlar yaratish. Ijtimoiy tarmoqlarda oilaviy qadriyatlarni targ'ib qiluvchi raqamli platformalar ishlab chiqish.
- Oliy ta'lim muassasalarida "Oila pedagogikasi va psixologiyasi" fanini barcha yo'nalishlarda majburiy fan sifatida joriy etish va aksiologik yondashuvga asoslangan o'quv dasturlari ishlab chiqish.
- Yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat dasturini ishlab chiqish va uni amalga oshirish uchun zarur moliyaviy, moddiy-texnik va kadriy resurslar ajratish. Ushbu dastur aksiologik yondashuvga asoslangan pedagogik mexanizmlarni amaliy joriy etishni ta'minlashi kerak.

Xulosa qilib aytganda, aksiologik yondashuv asosida yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish zamonaviy jamiyat rivojlanishining muhim vazifasidir. Oilaviy qadriyatlarini shakllantirish, nikohdan oldingi va keyingi pedagogik yordam ko'rsatish, davlat va jamoatchilik tashkilotlarining hamkorligi yosh oilalar barqarorligini ta'minlash va barqaror oila institutini mustahkamlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Антонов, А. И., & Медков, В. М. (2018). Социология семьи. Москва: МГУ, 435 с.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmonlari va Qarorlari to'plami. Toshkent, 2020-2023.
3. Scheler, M. (2020). Formalism in Ethics and Non-Formal Ethics of Values. Northwestern University Press, 624 p.
4. Слостёнин, В. А., & Исаев, И. Ф. (2019). Педагогика: учебник. Москва: Академия, 496 с.
5. Gottman, J. M., & Gottman, J. S. (2017). The Natural Principles of Love. Journal of Family Theory & Review, 9(1), 7-26.
6. Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2020). Helping couples in the shadow of COVID-19. Family Process, 59(3), 937-955.
7. Сйсенко, В. А. (2019). Супружеские конфликты. Москва: Мйсль, 342 с.
8. Abdullayeva, N. K. (2020). Yosh oilalarda ajralishlarning ijtimoiy-psixologik omillari. Toshkent: Ijtimoiy fanlar, 198 bet.
9. Abdullayeva, Sh. A. (2019). Oila pedagogikasi va psixologiyasi. Toshkent: O'qituvchi, 328 bet.
10. Azizxo'jayev, A. A. (2021). Oilaviy qadriyatlarni shakllantirish pedagogikasi. Toshkent: Ma'naviyat, 256 bet.
11. Alimov, R. X. (2020). Aksiologik yondashuv: nazariya va amaliyot. Toshkent: Falsafa va huquq instituti, 312 bet.
12. Boltaboyev, M. X., & Yusupova, G. B. (2020). Nikoh-oila munosabatlarida qadriyatlar tizimining o'rni. Oila va jamiyat, 8(3), 45-53.
13. Ergasheva, Sh. N. (2019). Yosh er-xotinlarni oilaviy hayotga pedagogik tayyorlash. Toshkent: O'qituvchi, 224 bet.
14. Ibragimov, X. I., & Mahmudova, L. T. (2021). Oila barqarorligini ta'minlashda ma'naviy qadriyatlar. Toshkent: Sharq, 276 bet.
15. Mirzayev, A. M. (2021). Oilaviy tarbiyada aksiologik tamoyillar. Toshkent: Fan, 198 bet.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.